

मनरेगा (MREGS/MGNREGA) कामासाठी पात्रता निकषः*

१. *अर्जदार भारताचा नागरिक असावा.*
२. *वय किमान १८ वर्षे पूर्ण असावे.*
३. *अर्जदार ग्रामीण भागातील रहिवासी असावा.* शहरातील रहिवाशांना या योजनेचा लाभ मिळत नाही.
४. *अर्जदाराच्या कुटुंबाकडे मनरेगा जॉब कार्ड असणे आवश्यक आहे.*
५. *अर्जदार अकुशल शारीरिक काम (Unskilled Manual Work) करण्यास तयार असावा.*
६. *ग्रामपंचायतीमध्ये नाव नोंदणी करून कामाची मागणी करावी लागते.*
७. *जॉब कार्डमध्ये ज्यांचे नाव नोंदलेले आहे, त्या प्रौढ सदस्यांनाच काम मिळते.*

मनरेगाअंतर्गत कामाची मागणी केल्यानंतर १५ दिवसांच्या आत काम देणे बंधनकारक आहे. काम न दिल्यास नियमानुसार बेरोजगारी भत्ता मिळण्याची तरतूद आहे. तसेच काम शक्यतो घरापासून ५ किमीच्या आत दिले जाते.

मनरेगा (MREGS/MGNREGA) जॉब कार्ड कसे काढायचे

१) आवश्यक कागदपत्रे

- * आधार कार्ड (कुटुंबातील सर्व प्रौढ सदस्यांचे)
- * रेशन कार्ड (असल्यास)
- * रहिवासी पुरावा
- * पासपोर्ट आकाराचे फोटो
- * बँक खाते किंवा पोस्ट ऑफिस खात्याचे तपशील
- * मोबाईल क्रमांक

ही कागदपत्रे घेऊन ग्रामपंचायतीत अर्ज करता येतो. जॉब कार्ड देण्यासाठी कोणतेही शुल्क आकारले जात नाही.

२) अर्ज करण्याची प्रक्रिया

- * आपल्या ग्रामपंचायत कार्यालयात जाऊन जॉब कार्डसाठी अर्ज करा.
- * कुटुंबातील १८ वर्षावरील काम करण्यास इच्छुक सदस्यांची नावे नोंदवा.
- * अर्ज स्वीकारल्यानंतर साधारणतः *१५ दिवसांच्या आत जॉब कार्ड दिले जाते.*
- * त्यानंतर तुम्ही कामाची मागणी करू शकता

३) काम मिळण्याची हमी

* प्रत्येक ग्रामीण कुटुंबाला आर्थिक वर्षात १०० दिवसांच्या अकुशल कामाची हमी* दिली जाते.

* कामाची मागणी

मनरेगा (MREGS) अंतर्गत वैयक्तिक लाभाची कामे मिळवण्यासाठी पात्रता व अर्ज प्रक्रिया

खालील लाभार्थ्यांना स्वतःच्या जमिनीवर किंवा जागेवर वैयक्तिक लाभाची कामे मंजूर होऊ शकतात:

- * अनुसूचित जाती (SC)
- * अनुसूचित जमाती (ST)
- * भटक्या व विमुक्त जाती
- * दारिद्रेषेखालील (BPL) कुटुंबे
- * महिला प्रमुख कुटुंबे
- * दिव्यांग प्रमुख कुटुंबे
- * भूमिसुधार योजनेचे लाभार्थी
- * *प्रधानमंत्री आवास योजना (ग्रामीण)* लाभार्थी
- * वनहक्क कायदानुसार पात्र लाभार्थी
- * त्यानंतर लघु व अल्पभूधारक शेतकरी (जॉब कार्ड असणे आवश्यक)

कोणती वैयक्तिक कामे मिळू शकतात

- * शेततळे (Farm Pond)
- * नवीन सिंचन विहीर
- * फळबाग लागवड
- * जमीन सपाटीकरण व विकास
- * गोठा बांधकाम
- * शेळीपालन शेड
- * कुक्कुटपालन शेड
- * नाडेप कंपोस्ट खड्डा
- * बायोगॅस युनिट
- * फुलझाडांची लागवड (निश्चित अटीं).

नक्की. खाली मनरेगा अंतर्गत सर्वाधिक मागणी असलेल्या वैयक्तिक लाभाच्या कामांची सविस्तर माहिती दिली आहे.

अर्ज प्रक्रिया

१. ग्रामपंचायतीत जाऊन अर्ज सादर करा.
२. आवश्यक कागदपत्रे जोडा.
३. ग्रामसभेत प्रस्ताव मंजूर केला जातो.
४. पंचायत समितीकडून मंजूरी घेतली जाते.

५. मंजुरीनंतर काम सुरू होते.
६. मंजुरीची रक्कम थेट बँक खात्यात जमा केली जाते.

अटी

- * जॉब कार्ड असणे आवश्यक आहे.
- * सर्व कामे ग्रामसभेच्या मंजुरीनुसार दिली जातात.
- * कोणतेही शुल्क भरावे लागत नाही.
- * कंत्राटदारामार्फत काम करता येत नाही.

पात्रता निकष

१. अर्जदाराकडे वैध मनरेगा जॉबकार्ड असणे आवश्यक.
२. अर्जदार महाराष्ट्राचा रहिवासी असावा.
३. स्वतःच्या मालकीची जमीन/जागा असावी.
४. एका कुटुंबाला संबंधित योजनेचा लाभ पूर्वी घेतलेला नसावा (स्थानिक नियमांनुसार).
५. ग्रामसभेची मंजुरी आवश्यक असते.

आवश्यक कागदपत्रे

- * अर्जदाराचे आधार कार्ड
- * मनरेगा जॉबकार्ड
- * ७/१२ उतारा
- * ८-अ उतारा
- * जमीन नकाशा (आवश्यक असल्यास)
- * रहिवासी दाखला
- * बँक पासबुकची प्रत
- * पासपोर्ट आकाराचे फोटो
- * जनावरांची माहिती (गोठा/शेळी शेडसाठी)
- * ग्रामसेवकाचा दाखला (आवश्यक असल्यास)

अर्ज प्रक्रिया

१. ग्रामपंचायतीत अर्जाचा नमुना घ्यावा.
२. आवश्यक कागदपत्रे जोडावीत.
३. ग्रामसेवकाकडे अर्ज जमा करावा.
४. ग्रामसभेत प्रस्ताव मंजूर होतो.
५. तांत्रिक पाहणी केली जाते.
६. मंजुरीनंतर काम सुरू करण्याचे आदेश दिले जातात.
७. काम पूर्ण झाल्यावर अनुदानाची रक्कम लाभार्थ्यांच्या खात्यात जमा होते.

मनरेगा (MGNREGS) अंतर्गत शेळी शेड, गुरांचा गोठा, कुक्कुटपालन शेड आणि सिंचन विहीर याबाबत सविस्तर माहिती

मनरेगा अंतर्गत वैयक्तिक लाभाच्या कामांमध्ये पशुपालन आणि शेतीपूरक सुविधा निर्माण करण्यासाठी आर्थिक मदत दिली जाते. या योजनांचा उद्देश ग्रामीण भागातील कुटुंबांचे उत्पन्न वाढवणे आणि रोजगारनिर्मिती करणे हा आहे.

१) शेळी शेड (Goat Shed)

योजनेचा उद्देश

शेळ्यांना सुरक्षित, स्वच्छ व पावसापासून संरक्षित निवारा उपलब्ध करून देणे.

पात्रता

- * अर्जदाराकडे मनरेगा जॉबकार्ड असणे आवश्यक.
- * स्वतःच्या नावाची जागा असावी.
- * किमान ५ शेळ्या असणे आवश्यक.
- * अनुसूचित जाती-जमाती, महिला प्रमुख कुटुंब, अल्पभूधारक, बीपीएल कुटुंबांना प्राधान्य.

आवश्यक कागदपत्रे

- * आधार कार्ड
- * मनरेगा जॉबकार्ड
- * ७/१२ उतारा
- * ८-अ उतारा
- * बँक पासबुक
- * पासपोर्ट फोटो
- * शेळ्यांची माहिती/प्रमाणपत्र (आवश्यक असल्यास)

अनुदान

- * साधारणतः ₹७०,००० ते ₹२,१०,००० पर्यंत.
- * जिल्हानिहाय तांत्रिक मंजूरीनुसार बदल होऊ शकतो.

शेडचे स्वरूप

- * उंचावलेला किंवा जमिनीवरील प्लॅटफॉर्म
- * पाण्याचा निचरा
- * खाद्य व पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था

अर्ज प्रक्रिया-

ग्रामसेवकाकडे अर्ज → ग्रामसभेची मंजूरी → तांत्रिक पाहणी → मंजूरी → काम सुरू → अनुदान जमा.

२) गुरांचा गोठा (Cattle Shed)

उद्देश-

गाय-म्हैसांसाठी सुरक्षित निवारा उपलब्ध करून दूध उत्पादन वाढविणे.

पात्रता-

- * मनरेगा जॉबकार्डधारक असावा.
- * स्वतःची जागा असावी.
- * किमान २ जनावरे असावीत.
- * अल्पभूधारक शेतकऱ्यांना प्राधान्य.

आवश्यक कागदपत्रे

- * आधार कार्ड
- * जॉबकार्ड
- * ७/१२ उतारा
- * ८-अ उतारा
- * जनावरांची माहिती
- * बँक खाते

अनुदान

- * साधारणतः ₹८०,००० ते ₹१,००,००० पर्यंत.
- * जिल्हानिहाय तांत्रिक मंजूरीनुसार बदल होऊ शकतो.

लाभ

- * जनावरांचे आरोग्य सुधारते.
- * दूध उत्पादन वाढण्यास मदत होते.
- * स्वच्छता राखली जाते.

३) कुक्कुटपालन शेड (Poultry Shed)

उद्देश

कोंबड्यांच्या संगोपनासाठी सुरक्षित व आरोग्यदायी निवारा उपलब्ध करणे.

पात्रता

- * मनरेगा जॉबकार्डधारक.
- * स्वतःची जागा.
- * किमान ५० पक्षी (स्थानिक निकषानुसार बदल शक्य).

आवश्यक कागदपत्रे

- * आधार कार्ड
- * जॉबकार्ड
- * ७/१२ उतारा
- * बँक पासबुक
- * कुक्कुटपालनाचा तपशील

अनुदान

- * साधारणतः ₹50000 ते ₹100000 पर्यंत.
- * जिल्हानिहाय तांत्रिक मंजूरीनुसार बदल होऊ शकतो.

शेडमध्ये असणाऱ्या सुविधा

- * वायुवीजन
- * खाद्य व्यवस्था
- * पिण्याचे पाणी
- * पक्ष्यांच्या सुरक्षेसाठी जाळी

लाभ

- * कुक्कुटपालन व्यवसायाला चालना मिळते.
- * पूरक उत्पन्न वाढते.

४) सिंचन विहीर (Irrigation Well)

उद्देश-

शेतीसाठी पाण्याचा कायमस्वरूपी स्रोत निर्माण करणे.

पात्रता-

- * मनरेगा जॉबकार्ड असणे आवश्यक.
- * अर्जदाराच्या नावावर शेती असावी.
- * ७/१२ उतार्यावर शेतीची नोंद असावी.
- * विहीर प्रस्तावित जागेवर पूर्वी सरकारी विहिरीचा लाभ घेतलेला नसावा.

आवश्यक कागदपत्रे

- * आधार कार्ड
- * जॉबकार्ड
- * ७/१२ उतारा
- * ८-अ उतारा
- * जमीन नकाशा

- * बँक पासबुक
- * फोटो

क्षेत्र आवश्यकता

- * स्वतःच्या मालकीची शेती आवश्यक.

अनुदान-

- * साधारणतः ₹500000 पर्यंत.
- * जिल्हानिहाय तांत्रिक मंजूरीनुसार बदल होऊ शकतो.
- * मंजूर अंदाजपत्रकानुसार पूर्ण खर्च अथवा शासनाने निश्चित केलेली रक्कम दिली जाते.
- * तांत्रिक अधिकाऱ्यांच्या मोजमापानुसार रक्कम निश्चित होते.

मंजूरी प्रक्रिया

अर्ज → ग्रामसभा मंजूरी → तांत्रिक सर्वेक्षण → अंदाजपत्रक मंजूरी → काम सुरू → टप्प्याटप्प्याने निधी वितरण.

अर्ज खालील ठिकाणी करता येतो:

- * ग्रामपंचायत कार्यालय
- * ग्रामसेवक
- * रोजगार सेवक
- * पंचायत समिती (आवश्यक असल्यास)

अर्ज केल्यानंतर किती वेळ लागतो?

- * ग्रामसभेची मंजूरी : साधारण १५ ते ३० दिवस.
- * तांत्रिक पाहणी : ७ ते १५ दिवस.
- * अंतिम प्रशासकीय मंजूरी : स्थानिक परिस्थितीनुसार.
- * निधी वितरण : कामाच्या प्रगतीनुसार टप्प्याटप्प्याने.